

фін стійк

(шифр)

Прогнозування фінансової стійкості страховика

ЗМІСТ

Вступ.....	3
Розділ 1. Основні методики до розрахунків фінансової стійкості страховика.....	5
Розділ 2. Перспективні методики розрахунків фінансової стійкості страховика.....	10
Розділ 3. Методичний підхід щодо визначення прогнозування фінансової стійкості страховика.....	14
Розділ 4. Заходи щодо оптимізації фінансової стійкості страховика.....	18
Розділ 5. Ситуаційний аналіз моделі прогнозування фінансової стійкості страховика.....	21
Розділ 6. Рекомендації щодо поліпшення фінансової надійності страховика.....	25
Висновки.....	27
Список використаних джерел.....	28

ВСТУП

В сформованих умовах ринкової конкуренції і постійної боротьби, частина підприємств та організацій залишилися на межі виживання. Інші учасники ринкової гри, які змогли «втриматися на плаву» та вистояти, повинні постійно навчатися виживати в умовах величезного ризику та невизначеності. Ризик та невизначеність притаманні діяльності всіх суб'єктів господарювання, але тільки для страхових компаній це є видом професійної діяльності.

В страховому бізнесі ризик трактується неоднозначно. Ризик – це сама небезпека чи випадковість, від якої проводиться страхування, разом з тим ризик – також ступінь або величина очікуваної небезпеки, ймовірності її настання.

Під “страховим ризиком” розуміють прогнозний збиток об'єкту страхування в результаті настання страхової події.

Ризик стає основним поняттям страхування.

Страховий ризик – той ризик, який може бути оцінений з точки зору вірогідності настання страхового випадку та кількісних розмірів можливого збитку. Страховий ризик – це ймовірна подія або сукупність подій, на випадок яких здійснюється страхування.

Основні критерії, які визначаються більшістю науковців і дозволяють вважати ризик страховим, є:

- ризик, який включається до обсягу відповідальності страховика, повинен бути можливим;
- ризик повинен носити випадковий характер;
- випадковість прояву даного ризику слід співвідносити з масою однорідних об'єктів;
- настання страхового випадку не повинно бути пов'язано з волевиявленням страхувальника чи іншої зацікавленої особи;
- страхова подія не повинна мати розміри катастрофи, тобто охоплювати масу об'єктів в рамках великої страхової сукупності;
- факт настання страхового випадку не відомий у часі та просторі;

- шкідливі наслідки реалізації ризику необхідно об'єктивно виміряти та оцінити.

Ймовірність виступає в якості міри об'єктивної можливості настання даної події або сукупності подій, що здійснюють шкідливий вплив. Ймовірність розраховується як відношення кількості подій, при яких страховий випадок наступив (наприклад, випадків загибелі або ушкодження майна), до кількості подій, при яких можлива поява такого страхового випадку.

Страхова справа заснована на законі великих чисел – чим більше складається випадкових незалежних величин (ризиків), тим більш прогнозованим є їх середнє. В свою чергу, грамотна страхова справа – це наукомісткий вид діяльності, в якому використовуються складні моделі математичної статистики оптимального управління та достовірного прогнозування. Згідно з сучасними правилами ведення бізнесу одним з найбільш вагомих завдань є встановлення балансу між рівнем платоспроможності та фінансовою стійкістю організації.

Забезпечення фінансової стійкості компанії – це доволі трудомісткий процес, а методи її встановлення та прогнозування представляють практичний інтерес для потенційних споживачів страхового ринку. Наразі існує безліч різноманітних методів оцінки і прогнозування фінансової стійкості суб'єктів господарювання. Наряду з цим, недостатньо приділено уваги прогнозуванню фінансового стану суб'єкта господарювання в окремих галузях економіки, особливо в сфері страхування. Проте, за існування певних теоретичних основ прогнозування фінансової стійкості страхових організацій, більшість методик відрізняються недосконалістю, характеризуються низкою недоліків та не мають практичного застосування. Тому проблема точного, ефективного та надійного прогнозування фінансової стійкості організації є затребуваною як серед страховиків, так і серед їх клієнтів, й досі залишається актуальним питанням у даній економічній галузі.[1, с.208]

РОЗДІЛ 1. ОСНОВНІ МЕТОДИКИ ДО РОЗРАХУНКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

Забезпечення високого рівня фінансової стійкості та незалежності страхової компанії сьогодні – одна з найважливіших умов її успішності та ринкової конкурентоспроможності. Під фінансовою стійкістю страховика розуміється такий стан фінансових ресурсів, їх використання, розподіл та перерозподіл, за якого відбувається безперечне виконання зобов'язань компанії перед страхувальниками, та спостерігається позитивна динаміка щодо досягнення компанією її основної об'єктивної мети – отримання прибутку. Для оцінки цього важливого показника – фінансової стійкості – в світовій практиці (як в вітчизняній, так і в зарубіжній) використовується безліч методик, що перевірені практикою багаторічного застосування.

Фінансова стійкість страхової компанії може бути визначена станом:

- Достатнього та сплаченого статутного капіталу
- Розумно та чітко розрахованих страхових тарифів
- Ефективної резервної політики
- Діючої системи перестраховання.

Найбільш точними та широко розповсюдженими критеріями оцінки фінансової стійкості страхової компанії стали достатність коштів страхових резервів та власних вільних коштів для виконання зобов'язань страховика. Проте одним з найважливіших показників фінансової стійкості страхової фірми залишається критерій платоспроможності – здатності компанії виконати зобов'язання у будь-який момент часу - , який може бути розрахованим в декілька етапів:

- Розрахунок нормативного обсягу чистих активів компанії.

Основна мета даного етапу - визначення мінімального розміру власних вільних коштів, яким повинна володіти страхова організації відповідно до як прийнятих, так і виконаних зобов'язань.

- **Визначення фактичного розміру чистих активів.** Їх розмір визначається як сума статутного, додаткового та резервного капіталів, нерозподіленого прибутку, непокритих збитків, заборгованості акціонерів, вартості власних акцій, нематеріальних активів та простроченої дебіторської заборгованості.

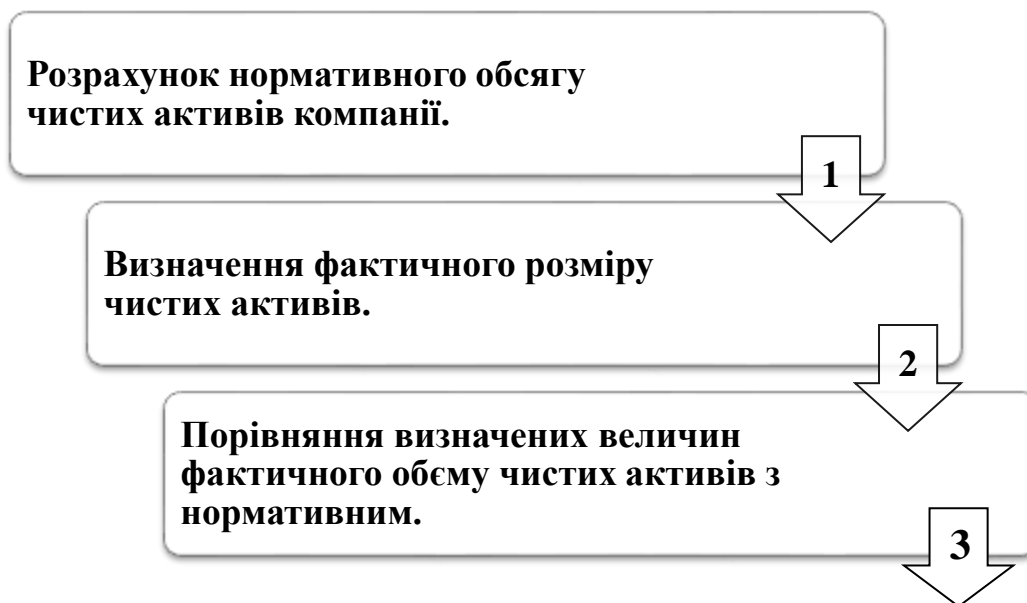

Рис. 1.1 Етапи розрахунку фінансової платоспроможності страховика

- **Порівняння визначених величин фактичного об'єму чистих активів з нормативним.** Згідно з встановленими рамками, якщо фактичний обсяг «активі платоспроможності» переважає нормативний не менше, ніж на 30%, страхова організація вважатиметься платоспроможною. Якщо ж досягає позначки більше 30% - фінансова організація потребує термінового фінансового оздоровлення. Якщо ж факт є меншим за норму – страховик не є платоспроможним.

У зв'язку з тим, що протягом достатньо тривалого періоду основним джерелом будь-яких відомостей щодо діяльності фірм залишався баланс, оцінку фінансової стійкості страхової організації зазвичай здійснювали з використанням балансової моделі, яка виглядає наступним чином:

$$F = E^3 + R^a = И^C + C^{кк} + C^{дк} + K^0 + R^p, \quad (1)$$

де F – основні засоби;

E^3 – запаси та затрати;

R^a – грошові кошти, короткострокові фінансові вкладення, розрахунки (дебіторська заборгованість) ті інші активи;

I^C – джерела власних засобів;

C^{KK} – короткострокові активи і позикові засоби;

C^{DK} – довгострокові активи і позикові засоби;

K^0 – позики, що не були погашені вчасно;

R^P – розрахунки (кредиторська заборгованість та інші пасиви).

Наведена вище балансова модель передбачає групування статей бухгалтерського обліку для виділення однорідних величин позикових коштів з точки зору термінів повернення. Проте, як згодом показала практика, модель не є досконалою, має певні недоліки та не враховує всю багатогранність інформації фінансової звітності. Тому згодом стало більш розповсюдженим використання іншого методу визначення фінансової стійкості страховика.

Одним з них став критерій визначення ступеню дефіцитності засобів страхової організації, що отримав назву коефіцієнта професора Ф.В. Коньшина та знаходиться за формулою:

$$K = \sqrt{\frac{1-T}{n \times T}}, \quad (2)$$

де T – середня тарифна ставка по страховому портфелю, грн.;

n – кількість страхових об'єктів.

Чим менше значення даного коефіцієнту, тим більшою є фінансова стійкість страхової організації. Як ми можемо побачити з формули, на величину показника K не впливає розмір страхової суми застрахованих об'єктів. Він цілком визначається розміром тарифної ставки та числом застрахованих об'єктів. Проте, необхідно відмітити, що коефіцієнт Ф.В.Коньшина дає найбільш точні результати лише тоді, коли страховий портфель складається з об'єктів, ризики яких є приблизно однаковими за своєю вартістю, тобто без катастроф, цунамі, падіння літаків і т.д.

У зв'язку з тим, що фінансова стійкість страхової компанії доволі тісно пов'язана з об'ємами перестраховування, для її оцінки може бути використаний коефіцієнт фінансової стійкості страхового фонду:

$$K = \frac{\Sigma D + \Sigma Z\Phi}{\Sigma P} \quad (3)$$

де ΣD – сума доходів за тарифний період;

$\Sigma Z\Phi$ – сума засобів в запасних фондах;

ΣP – сума витрат за тарифний період.

Зі збільшенням коефіцієнту стійкості страхового фонду буде зростати й фінансова стійкість страхових операцій. Проте необхідно не забувати й про один надзвичайно важливий фактор, який характеризує фінансову стійкість страхової фірми, а саме про рентабельність, яка виражається за допомогою співвідношення валового прибутку до його дохідної частини:

$$P = \frac{\text{Балансовий прибуток}}{\text{Дохід}} \times 100\% \quad (4)$$

Відмітимо, що в зв'язку зі специфічним характером діяльності страхових організацій валовий дохід в них не створюється, а прибуток формується за рахунок перерозподілу вкладів страхувачів. Тому більш коректним буде визначення рентабельності страхових операцій як показника рівня доходності, тобто:

$$D = \frac{\Sigma \text{БП}}{\Sigma \text{СВ}}, \text{ де} \quad (5)$$

$\Sigma \text{БП}$ – сума балансового прибутку за звітний рік;

$\Sigma \text{СВ}$ – сукупна сума страхових внесків за звітний рік.

Також, низкою вітчизняних вчених, що займаються дослідженнями у сфері страхування Баранової В.Г., Ткаченко Н.В., Ненно І.В., Гамачева В., Фурманом В., був запропонований ряд показників, за якими може бути знайдена фактична фінансова стійкість страхової організації:

1. Коефіцієнт рівня власного фінансового забезпечення. За допомогою цього критерію здійснюється оцінка достатності власного капіталу. Зі збільшенням значення коефіцієнту до одиниці, збільшується й платоспроможність страховика.

$$K_{рвз} = \text{Власний капітал} / \text{Страховий капітал} \quad (6)$$

2. Коефіцієнт виконання гарантійних страхових зобов'язань, що відображає частку ресурсів компанії, яка є вільною від зобов'язань, проте може бути врахована на момент сплати страхового відшкодування.

$$K_{вгз} = \text{Власний капітал} / \text{Страхові резерви (включаючи частку резервів, що передані у перестраховування)} \quad (7)$$

3. Коефіцієнт накопичення. Є прямим відображенням фінансової стійкості організації, вказуючи на ті кошти, які не входять до виплати зобов'язань, проте направлені на підтримку та розвиток фінансової надійності підприємства.

$$K_{нак} = \text{Гарантійний фонд} / \text{Власний капітал} \quad (8)$$

4. Рівень фінансової активності. Є відображенням здатності страхової компанії до успішного управління фінансовими потоками.

$$K_{фа} = \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}} \div \frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу, скорегована на суму, що передана у перестраховування}} \quad (9)$$

Дивлячись на проблему фінансової стійкості як на проблему рівноваги цілісної системи, що складається з різноманітних складових та дотримується руху за певним векторним напрямом, можна сказати, що позитивний підбір складових елементів системи сприяє укріпленню кількісної стійкості системи, а негативний – до її послаблення. Практична складова фінансової стійкості страхової компанії залежить не лише від кількості цих складових, але й від більш або менш успішного способу їх поєднання. [3, с.546]

РОЗДІЛ 2. ПЕРСПЕКТИВНІ МЕТОДИКИ РОЗРАХУНКІВ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

Сьогодні професійна діяльність у сфері страхового бізнесу набуває значного розвитку, а тому з'являються нові, більш передові методики визначення фінансової стійкості об'єкту. Наразі все більшої популярності здобувають альтернативні методи оцінки фінансової стійкості страховика – методи, що узагальнюють сукупність коефіцієнтів, на основі яких дається загальна оцінка фінансової стійкості страхової компанії.

За останні двадцять років неймовірної популярності зазнало використання рейтингових оцінок фінансової стійкості, тобто для здійснення оцінки фінансової стійкості компанії застосовується ціла система показників і рейтингів, що публікуються страховими компаніями.

1. Рейтинги

Закордонними практиками вже давно використовуються спеціалізовані рейтингові агентства, котрі займаються регулярною публікацією рейтингів страхових фірм та аналітичними оглядами їх діяльності. До списку всесвітньо відомих рейтингових агентств подібного профілю входять:

- Standart & Poor's (S & P)
- Moody's Investors,
- Fitch Ratings
- Duff & Phelps

Для того, аби присвоїти компанії той чи інший рейтинг, використовується неймовірно велика кількість фінансових показників. Приймаються до уваги також управлінський облік, маркетингова політика, стратегія компанії щодо продажу полісів, ризик-менеджмент, організаційно-управлінська структура, інвестиційна політика та низка інших факторів.

2. Тести раннього попередження (Україна)

В українському економічному просторі використовуються *тести раннього попередження*, які представляють собою систему оціночних показників

діяльності страхової організації, що відображають його надійність (здатність до збереження нормативного рівня платоспроможності) та ефективність діяльності. На основі цих параметрів і створюється так звана комплексна оцінка фінансового стану страховика. Проте ця методика має й певні недоліки, що проявляються в:

- Обмеженості доступу до результатів тестування;
- Неповне розкриття страховиками необхідної інформації для проведення аналізу;
- Спотворення інформації про фінансовий стан страхових організацій.

Тому з метою вдосконалення використання тестів раннього попередження необхідно диференціювати фінансові показники за напрямом діяльності страхової фірми, детальніше доповнюючи таблицю специфічних показників аналізу.

3. Стрес-тестування

Розробка вірогідних сценаріїв розвитку компанії – доволі розповсюджена практика у сфері страхування. Спеціалістами зі страхування створюється певна модель, що залежить від обставин роботи страховика, управління ризиками та поля дослідження (в нашому випадку це - стійкість). Стрес-тестування спрямоване на оцінку впливу змін конкретного фактора (фінансова стійкість) на майбутній фінансовий стан страховика та дає змогу визначити спроможність страховика протистояти різким негативним змінам та потрясінням на фінансовому ринку.

4. Закордонні методики: система IRIS (США), методика CAR (Європа)

Найрозповсюдженіша система оцінювання фінансової стійкості страхових компаній, що до сих пір використовується в США є Insurance Regulatory Information System (IRIS), яка включає у себе діапазон «нормальних значень». Базою для визначення основних коефіцієнтів у даній системі є безпосередньо чистий прибуток. У випадку IRIS чисті премії не можуть перевищувати капітал більш, ніж у 1-2 рази; крім того, система враховує й те, що зміни можуть бути негативними, за подібним принципом встановлюється й верхня межа (приріст не повинен сягати 20-50% в рік).

Для оцінки фінансової стійкості у Європі застосовується дещо інші системи відносних показників, а саме показник рівня здатності покриття власними коштами CAR – (Capital adequacy Ratio). Саме за цим критерієм страховій компанії надається певна оцінка достатності покриття власними коштами. Згідно з вказаним показником, для зарубіжних страхових організацій, які оперують ризиковим страхуванням, можуть бути рекомендовані наступні параметри платоспроможності: достатнє, нормальне, добре, надійне та зразкове.

Порівняльну характеристику щодо оцінки фінансової стійкості страхової організації можна представити у вигляді таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Порівняльна характеристика методик щодо оцінки фінансової стійкості страхової організації

№	Методика CAR (Європа)	Методика IRIS (США)
1	Показник фактичного рівня платоспроможності	Показник ліквідності активів (ПЛА)
2	Показник нормативного рівня платоспроможності	Показник обсягів страхування (андерайтингу)
3	-	Показник змін у сумі чистих премій
4	-	Показник незалежності від перестраховування
5	-	Показник дохідності інвестицій

Продовження таблиці 2.1

Оцінка	Оцінка покриття (недостатнє, нормальне, добре, надійне, відмінне)	-
---------------	--	---

Отже, кожна система передбачає власний підхід щодо оцінки фінансової стійкості страховика. Досліджуючи той чи інший показник діяльності компанії, використовується найбільш прийнятна для конкретної країни методика оцінки з урахуванням специфіки страхової діяльності. [4]

РОЗДІЛ 3. МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ЩОДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

Однією з передумов зміцнення та підвищення надійності фінансової системи держави є фінансовий розвиток страхових компаній, який сьогодні, неможливо уявити без складових процесів планування та прогнозування. Теоретична база застосування методів прогнозування стійкості страховика є досить розвинутою, проте її застосування у практиці страховиків незначне. На основі рекомендацій французьких вчених Фаншона Ж. та Романа І. методом теоретичного узагальнення, систематизації відомих рішень, а також з використанням підходу Стоянової Є.С., к.е.н. Ненно І.М. була розроблена матриця фінансового розвитку, яка максимально точно відображає стан фінансової стійкості страховика. Дана модель має практичне застосування, була апробована десятьма страховими організаціями та застосовується у якості передпланової стадії формування фінансового забезпечення позиціонування страховика.

Фундаментальним результатом фінансово-господарської діяльності страховика, що може бути використаним для прийняття стратегічно важливих рішень, є сума фінансового і страхового результатів, де фінансовий результат охоплює інвестиційну діяльність та діяльність із управління активами. Система координат матриці повністю відображає вказані процеси і є сукупною величиною оцінок розвитку двох ключових аспектів діяльності: страхового і фінансового бізнесу (ІВ та FB).

Ці показники є ключовими для знаходження правильного напрямку щодо позиції збалансованості (гармонічної рівноваги) разом з використанням інтегрального показника розвитку FDP (Financial Development Potential), який в свою чергу може бути знайденим за наступною формулою:

$$FDP = FE - MFN = \text{Осар} + IR - (II + TC), \text{ де} \quad (1)$$

FE (Financial Enrichment) – фінансове забезпечення;

MFN (Moment Financial Needs) – поточні фінансові потреби;

Осар (Own Capital) – власний капітал;

IR (Insurance Reserves) – страхові резерви;

II (Insurance Indemnities) – страхові виплати;

TC (Total Costs) – загальні витрати.

Показник страхової діяльності знаходиться за наступною методикою:

$$IB = \frac{IP - II - AC - REP}{Ocap + IR - II - TC} \quad (2)$$

де IP (Insurance Premiums) – страхові платежі;

AC (Acquisition Costs) – аквізаційні витрати;

REP (Reinsurance Premiums) – премії з перестраховування

Фінансова оцінка функціонування страхової компанії може бути отримана за наступною формулою:

$$FB = \frac{GF - IR}{Ocap + IR - II - TC}, \quad (3)$$

де GF (Guarantee Fund) – результат зміни обсягу гарантійного фонду;

IR (Insurance Reserves) – результат зміни обсягу страхових резервів.

Аналіз IB, FB та їх суми необхідний для з'ясування динаміки грошових потоків у результаті страхової та інвестиційної діяльності. За результати фінансової діяльності будемо вважати зміну обсягу гарантійного фонду та наявні страхові резерви. До гарантійного фонду відносимо увесь додатковий капітал, додаткові резерви та нерозподілений прибуток. Якщо за одним із отриманих показників (IB, FB) спостерігається від'ємна величина, це говорить про виникнення проблем та загроз для фінансової стійкості страховика, котрі потрібно негайно вирішувати.

Вірно змодельована матриця допоможе отримати та спрогнозувати перспективні напрями розвитку страхової організації, а значення показника фінансового стану дозволить визначити об'єм фінансових ресурсів, які згодом можна буде інвестувати в розвиток організації.

	$FB \ll 0$	$FB = 0$	$FB \gg 0$
$IB > 0$	1 $IBFB = 0$	4 $IBFB > 0$	6 $IBFB \gg 0$
$IB = 0$	7 $IBFB < 0$	2 $IBFB = 0$	5 $IBFB > 0$
$IB \ll 0$	9 $IBFB \ll 0$	8 $IBFB < 0$	3 $IBFB = 0$

Рис. 2.1 Матриця фінансової стратегії страхової організації

Отримані квадрати можна інтерпретувати наступним чином:

1. Якщо IB значно менше нуля ($IB < 0$), така ситуація може бути пов'язана з тим що страхові платежі за період, що аналізується, або є більшими за чисті страхові платежі, або дорівнюють розміру зборів, або ж аквізаційні витрати показали тенденцію до різкого зростання. Тобто, у незбалансованому страховому портфелі організації переважають ризики з великим рівнем збитковості, а менеджмент організації не в змозі справитися зі своїми функціями управління.

2. У випадку, коли IB дорівнює 0 ($IB = 0$) можемо стверджувати, що в певній мірі страховий портфель не є збалансованим, тобто: страхові виплати за звітний період не перевищують рівня надходжень страхових платежів, проте все ще тримаються рівня норми або ж знаходяться на гідному рівні, але значну частку отриманих страхових премій компанія віддає на перестраховання. Не виключено, що аквізаційні витрати зростають, як і у попередньому випадку.

3. Якщо IB значно перевищує 0, така позиція може бути пов'язана з тим, що страхова організація займає та дотримується стійкої позиції: страхові платежі

мають стійку тенденцію до зростання, а страхові виплати - до зменшення, що свідчить про збалансований портфель страхових послуг та вигідну страхову політику, при цьому спостерігається незмінність аквізаційних витрат. Сукупна дія вказаних факторів свідчить про надійні позиції компанії на ринку та перспективи її розширення, проте вказує й на доволі агресивну конкурентну політику страховика.

4. У разі, якщо FВ значно менше, можна припустити, що фінансова діяльність страховика за період, що аналізується, була збитковою через недоотриманий прибуток або ж явний збиток від ведення як страхової, так і інвестиційної діяльності.

Отримавши розрахунки IBFB, визначаємо, до якого квадрату потрапляє конкретна страхова компанія та описуємо її поточне положення (стан рівноваги, стан загрози стійкості і т.п.) та прогнозуємо, до якого квадрату страховик може потрапити, або яке саме положення йому бажано займати. За результатами подібних розрахунків, проте вже за інший рік, можемо спрогнозувати, до якого квадрату страховик переміщується фактично, порівнявши положення зі прогнозованим значенням.

Отже, за допомогою побудови матриці фінансового забезпечення визначається фінансовий потенціал компанії та активність усіх видів її діяльності (страхової, фінансової, інвестиційної). Ця модель виступає як надзвичайно ефективний метод конкурентного аналізу, який здатен вказати на необхідність пошуку додаткових ресурсів фінансового забезпечення та на спроможність компанії до подальшого розширення її ринкової частки. [2, с.47]

РОЗДІЛ 4. ЗАХОДИ ЩОДО ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

Високий рівень фінансової стійкості страхової компанії – це запорука вчасного та абсолютного виконання її фінансових зобов'язань перед клієнтами. Проте в умовах жорсткої ринкової конкуренції та стабільного впливу на діяльність страховика зовнішніх факторів, кожна організація повинна мати перевірений набір спеціальних важелів, за допомогою яких можна оптимізувати свою фінансову стійкість. До їх складу можна віднести наступні:

1. Розумне коригування страхових тарифів відповідно до збитковості конкретних видів страхування. Основу надійності та фінансової стабільності будь-якої страхової організації складає ефективна тарифна політика. Тариф повинен бути побудований таким чином, аби досягався необхідний баланс між дохідною та витратною частиною фінансів страховика, і саме цей балансовий стан знаменує досягнення фінансової стійкості. Безпосередньо структура тарифної ставки є відображенням усіх важливих резервів і фондів, які призначені для реалізації різноманітних страхових операцій. Тому страховий тариф – це своєрідна міні-модель страхового фонду, яка гарантує проведення беззбиткового страхування.

2. Вдосконалення програми перестраховування. Перестраховий фонд – це своєрідна «подушка» безпеки кожної страхової організації, адже перестраховування захищає страховика від непередбачуваних втрат, які могли б бути понесені у випадку необхідності здійснення страхових виплат без наявності при цьому страхового покриття. Механізм перестраховування повинен гармонійно співіснувати та відповідати політиці лімітів та ризиків андеррайтингу, тарифній політиці, бізнес-ризикам, кредитоспроможності страховика та його фінансовим ризикам. Використовуючи цей інструмент правильно, організація має можливість вміло керувати ризиками, що виникають в межах її операційної діяльності.

3. Впровадження інноваційної діяльності. Впровадження новітніх технологій в страховій діяльності сприяє нарощуванню прибутку та укріпленню фінансової стійкості. Практикуючи та вдосконалюючи науково-технічні досягнення у всіх сферах функціонування, страховик матиме здатність протягом тривалого періоду часу здобувати надприбутки та нарощувати свої фінансові ресурси.

4. Аналіз та зміна структури активів і засобів інвестування. Власний капітал будь-якої страхової організації – це «основа основ», фундамент, на якому будується вся її діяльність. Він є гарантією фінансової стійкості страховика, адже навіть під час браку страхових премій, що є необхідними для виконання зобов'язань, все може бути погашеним за рахунок власного капіталу. Тому й розумна балансова політика стане запорукою стабільної фінансової стійкості страховика.

5. Зменшення розміру дебіторської та кредиторської заборгованостей. Зовнішня заборгованість – явище, якого сьогодні важко уникнути, проте воно не є бажаним у будь-якій економічній сфері. Невпинне нарощення до боргів рано чи пізно призводить до виникнення проблем зі споживачами, посередниками та призводить до банкрутства. В такому випадку, фінансова стійкість не просто підривається – під сумнів ставиться функціонування компанії. Тому організації необхідно по мірі можливостей та часу врегульовувати розмір дебіторської та кредиторської заборгованості, тримаючи її в рамках допустимого рівня.

6. Знаходження додаткових шляхів реалізації страхових послуг. У просторі ринкової економіки, в умовах високого рівня пропозиції, потреби споживачів зростають з кожною покупкою товару або послуги, тому вдосконалення продукту компанії – це процес, який не повинен припинятися ні на хвилину. Не дивлячись на те, що страхова послуга – є доволі специфічним товаром, необхідно шукати та використовувати вигідні додаткові можливості щодо її вдосконалення та реалізації. Лише в такому випадку страхова організація матиме конкурентоспроможне та фінансово стійке положення на ринку.

В умовах проникнення процесу глобалізації в усі сфери економічного простору, основним завданням страховика є оптимізація власної фінансової

стійкості, адже саме завдяки їй страховик матиме змогу управляти чинниками зовнішніх та внутрішніх змін, забезпечивши нормальне наявне функціонування та майбутнє фінансове зростання. [5, с.264]

РОЗДІЛ 5. СИТУАЦІЙНИЙ АНАЛІЗ МОДЕЛІ ПРОГНОЗУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ СТРАХОВИКА

Для того, аби наглядно представити раніше проаналізовану матричну модель в дії, обираємо три українських страхових компанії з суміжним за ризиком та видом надання послуг страховим портфелем (страхування життя). Отож, опираючись на дані бухгалтерського балансу за три звітні роки, проведемо оцінювання страхового та фінансового бізнесу страхових компаній. Знаходження показника страхової діяльності здійснюється за раніше запропонованою нами формулою:

$$IB = \frac{IP - II - AC - REP}{Ocap + IR - II - TC}$$

Де IP (Insurance Premiums) – страхові платежі;
AC (Acquisition Costs) – аквизиційні витрати;
REP (Reinsurance Premiums) – премії з перестраховування.

Зробивши необхідні математичні розрахунки, представляємо результати оцінки страхової діяльності компаній за допомогою таблиці 3.1.

Таблиця 3.1

Оцінка страхового бізнесу, %

№	Назва страхової компанії	2014 р.	2015 р.	2016 р.
1	«ІНГО Україна Життя»	-0,794	-0,923	-0,635
2	«ТАС»	0,078	0,044	0,063
3	«Мет Лайф»	-0,073	-0,267	-0,162

Фінансовий аспект господарювання оцінюватимемо за наступною формулою:

$$FB = \frac{GF - IR}{Ocap + IR - II - TC}$$

де GF (Guarantee Fund) – результат зміни обсягу гарантійного фонду;

IR (Insurance Reserves) – результат зміни обсягу страхових резервів.

Таблиця 5.1

Оцінка фінансового бізнесу, %

№	Назва страхової компанії	2014 р.	2015 р.	2016 р.
1	«ІНГО Україна Життя»	0,783	0,911	0,808
2	«ТАС»	0,656	0,703	0,874
3	«Мет Лайф»	-0,008	0,139	0,161

Змодельована матриця допоможе зробити прогноз вірогідного розвитку страхової організації в довгостроковій перспективі. Далі необхідно інтерпретувати отримані результати оцінки положення страховика за страховою та фінансовою діяльністю на рисунку 5.1

Згідно с результати співставлення розрахунків і отриманим показником IBFB, страхова організація «ІНГО Україна Життя» займає перший квадрат (№1), що свідчить про діючий стан.

Страхова компанія «ТАС» отримала позицію хиткої рівноваги у квадраті під номером 3 (№3). Це свідчить про ведення компанією активної страхової діяльності, наявності в її страховому портфелі широкого асортименту послуг та отримання нею достатніх страхових доходів. Однак, менеджмент фірми «ТАС» не є досконалим та не приділяє гідної уваги управлінню фінансовими потокам. Саме через це важливе упущення конкурентоспроможність компанії є слабкою, а фінансовий потенціал та стійкість поступово знижуються. При умові стабільного нарощення обсягів страхового відшкодування та тієї ж політики управління фінансовими ресурсами вірогідний переміщення до квадрату №7.

Якщо ж компанія зважиться на активізацію інструментів управління інвестиційними ресурсами, вона спроможна перейти до четвертого квадрату. Потраплення до квадрату №5 є досить проблематичним, адже така ситуація можлива лише за впровадження дій по збалансуванню страхового портфелю і додаткових фінансових інвестиціях.

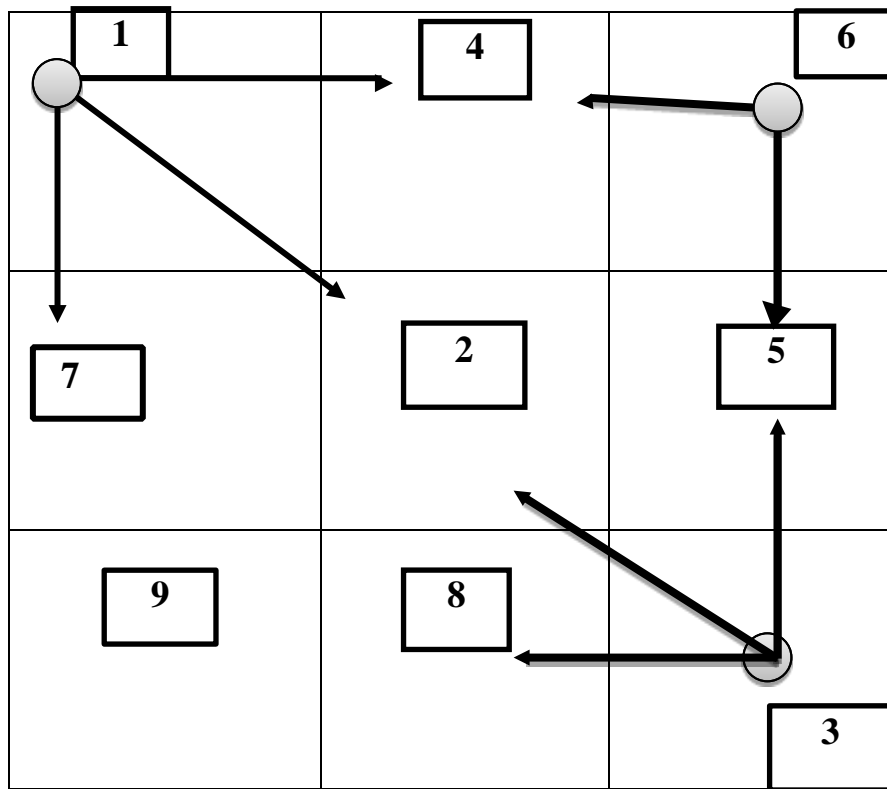

Рис. 5.1. Матриця прогнозного позиціонування страхової організації рівноваги та збалансованості.

Страхова ж організація «Мет Лайф» потрапляє до квадрату №6, що говорить про активну експлуатацію власних фінансових ресурсів. Показники і страхової, і фінансової діяльності знаходяться на високому рівні, а організація не полишає спроб щодо розширення власної діяльності шляхом відкриття додаткових підрозділів та філіалів, включення до страхового асортименту нових видів послуг, а також методом витіснення або поглинання інших учасників страхового ринку. У випадку, якщо компанія приймає рішення відкрити додаткову філію, такі кроки приведуть компанію до квадрату №5, так як подібні радикальні міри можуть привести до розбалансування страхового портфелю. Якщо ж буде прийняте рішення про поглинання іншої страхової фірми, що потребуватиме вилучення значної частини фінансових ресурсів, інвестиційний дохід страховика знизиться на значний рівень.

Таким чином, знайшовши необхідні показники та сформувавши матрицю, ми можемо зробити висновки про те, як йдуть справи у страховика на

сьогоднішній день, і яким може бути сценарій розвитку його подальших справ, спрогнозувавши та прийнявши необхідні міри щодо покращення його фінансової стійкості.

РОЗДІЛ 6. РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО ПОЛПШЕННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИКА

Проведений аналіз показав, що фінансова стійкість – це показник, що гарантує страховій компанії стабільний потік прибутку, стійке конкурентне положення на ринку та можливості щодо розширення бізнесу. Тому перед кожним страховиком повстає питання: яким чином поліпшити рівень власної фінансової надійності?

Перш за все, фірмі необхідно переглянути власну форму організаційно-правової діяльності. Зі зміною умов ринкової гри, правовий статус страховика може підлягати зміні, що дозволить йому зайняти більш вигідну конкурентну позицію та скористатися можливостями щодо майбутнього розширення.

Наступним кроком укріплення рівня своєї надійності може стати диверсифікація страхового портфелю. Частіше за все, страхові фірми потерпають від значних збитків, що в пов'язані з набором послуг, що є непропорційним за рівнем ризику або ж характеризується дуже високою ризиковістю. В даному випадку рекомендується не лише переглянути та змінити позиції портфелю страхових послуг, але й подумати над включенням до нього нових продуктових позицій, що не лише відповідатиме сучасним ринковим тенденціям, але й буде більш повно задовольняти потреби клієнтів.

Варіант розширення власної діяльності є також досить привабливим рішенням для страхових фірм з достатнім розміром статутного капіталу, адже відкриття додаткових підрозділів або ж злиття з іншою страховою компанією спроможне принести підприємству додаткові потоки прибутку, посилити її імідж та розширити ринкову долю. Проте необхідно враховувати, що подібні зміни призводять до великих розмірів фінансових вливань та потребують недешевих вкладень в маркетингові дослідження, що може навпаки послабити фінансове положення компанії.

Ще одним не менш важливим кроком до поліпшення власної фінансової надійності може стати перегляд та зміна політики управління компанією, адже від менеджменту доходів та видатків залежить успішність компанії на ринку. Тому системне, логічне розподілення обов'язків, їх розумна делегація та мотиваційна складова здатні зробити діяльність компанії насправді ефективною.

ВИСНОВКИ

В процесі все більшого посилення явища економічної глобалізації, ефективна та прибуткова діяльність страхових організацій прямо пропорційно

залежить від їхньої фінансової стійкості та надійності. Забезпечивши належний рівень власної фінансової стійкості, страхова компанія в змозі генерувати фактори позитивних якісних та кількісних змін для повноцінного сьогоденішнього та майбутнього функціонування. Дослідження показало, що поняття фінансової стійкості та надійності страхової компанії є багатовимірним та комплексним. Його особливість проявляється в тому, що для його трактування неможливо використати загальноприйняті підходи. Така «ексклюзивність» пов'язана зі специфікою страхового бізнесу, політика управління фінансами якого відрізняється від фінансового менеджменту інших господарських суб'єктів. Запропонована методика матричного прогнозування фінансової стійкості компанії дає рішення проблеми розробки сучасних методичних підходів оцінки фінансової стійкості страховика, визначення сили дії факторних складових показників фінансової діяльності. Вірогідність та точність прогнозу матричної моделі дозволяє не лише визначити наявне положення страховика, але й дати адекватну прогнозну оцінку та попередити вплив негативних внутрішніх та зовнішніх факторів, що в свою чергу спроможне покращити фінансову стійкість компанії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1.Бартон Т., Шенкир У. Уокер П. Комплексный подход к риск-менеджменту: стоит ли этим заниматься. – М.: Вильямс, - 2003. – 208с.

- 2.Ненно І.М. Прогнозування фінансового розвитку страхової компанії / І. М. Ненно // Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. – 2008. – Т. 12. – Вип. 21, ч. І. – С. 47-54
- 3.Страховое дело / Под ред. Л. И. Рейтмана. – М.: ЭКОС, 1992. – 546 с.
- 4.Хергезелль М. Повышение стоимости страховой компании с помощью активного риск-менеджмента. – Материалы Третьего международного инвестиционного конгресса страховой элиты [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://insurance-elite.com/ru/>
- 5.Хэмптон Д.Д. Финансовое управление в страховых компаниях / Д. Д. Хэмптон. – М.: Анкил, 1995. – 264 с.
- 6.Чернова Г.В. Инвестиционные риски страховой компании и классификация методов управления ими: тезисы на Всерос. Науч. Конф. «Экономическая наука: теория, методология, направления развития» (14-16 мая 1998 г.).- 1998.-Ч. 2.-С. 146.
- 7.Энциклопедия финансового риск-менеджмента/ Под ред. Лобанова А.А., Чугунова А.В.-М.: Альпина Паблишер, 2003. – 786с.
- 8.Шахова А.К. Страхование: учебник для вузов / А. К. Шахов. – М.:ЮНИТИ - ДАНА, 200. - 260 с.